

Gävle kommun
gavle.kommun@gavle.se

Uppföljningsbesök LEH Gävle kommun

3 december 2025, Stadshuset Gävle

Kallade

Christina Forsberg
Katarina Stistrup
Åsa Wiklund Lång
Oskar Bergmann
Malin Eriksson
Anna-Sofia Bölin

Funktion

Kommundirektör
Biträdande kommundirektör
Kommunstyrelsens ordförande
Beredskapsstrateg
Bitr. Försvarsdirektör, Länsstyrelsen Gävleborg
Beredskapshandläggare, Länsstyrelsen Gävleborg

1. Presentationsrunda

En presentationsrunda genomfördes.

2. Inledning och syfte

Länsstyrelsen har i uppgift att följa upp kommunernas tillämpning av *Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* (LEH). Under varje mandatperiod ska formella uppföljningsbesök genomföras.

Syftet med uppföljningen är ytterst att stödja och utveckla kommunerna i arbetet med krisberedskap och civilt försvar vilket regleras i överenskommelsen mellan MSB och SKR (2024-2026). I uppföljningen ska Länsstyrelsen också granska att kommunerna utför uppgifterna enligt lag och att den statliga ersättningen används som det är avsett.

Uppföljningsbesöket syftar till att ge en övergripande återkoppling på kommunens arbete och att föra en övergripande dialog. Inför det här besöket genomfördes ett förmöte den 5 november.

3. Bedömning krisberedskap och civilt försvar

Med utgångspunkt från genomfört förmöte och handlingar som granskats är det Länsstyrelsens bedömning att kommunen uppfyller lagstiftningens krav i de delar som uppföljningen avser. Länsstyrelsen konstaterar också att kommunen nyttjar den statliga ersättningen på ett riktigt sätt.

Kommunen har haft ett sparande av medel men har under våren 2025 lämnat in en plan för fortsatt användning av medel som Länsstyrelsen godkänt.

Ersättningen från MSB ska enligt överenskommelsen med SKR vara ett komplement till kommunens egna finansiering. Med tanke på omvärldsläget så är det viktigt att kommunen själv är beredda att gå in med egna medel särskilt när det gäller investeringar och driftskostnader.

Länsstyrelsen har noterat att kommunen har avsatt medel och att en investeringsbudget finns. Insatser som kommer att ge god effekt har genomförts och arbetet kommer att bli mer långsiktigt under 2026. Investeringar har även gjorts med stöd av statsbidrag inom KHOSS vilket är positivt. I väntan på ny lagstiftning så är det en god idé att inte vänta med investeringar eftersom alla inte kan börja göra inköp samtidigt.

Extraordinära händelser i fredstid

Analys och planering

- Länsstyrelsen ser positivt på att kommunens arbete med risk- och sårbarhet har involverat många olika verksamheter och alla sektorer. Dokumentet är också beslutat i kommunfullmäktige. Inför kommande RSA-arbete kan kommunen utveckla arbetet genom att RSA blir mer användbar och att den kan nyttjas mer som beslutsunderlag för åtgärder.
- Det är positivt att det upplevs finnas en större förståelse för beredskapsarbetet i olika verksamheter efter pandemin, vilket också är en förutsättning för att komma framåt med konkret beredskapsplanering.

- Kommunen har inkommit med de planer och styrdokument som Länsstyrelsen efterfrågat.
- Länsstyrelsen bedömer att kommunen utvecklats inom området av användningen av WIS och Rakel genom att systemen används i större omfattning än tidigare, vilket ökar förmågan. Ett utvecklingsområde som kvarstår sedan förra uppföljningen är att dokumentera vilka funktioner som ska använda systemen.

Geografiskt områdesansvar

- Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen har utvecklat sin samverkan med exempelvis privata utförare inom hemtjänst och socialtjänst genom att öva tillsammans under 2025. Ytterligare en utveckling har skett genom att prioriteringar för snöröjning har tagits fram i samverkan med kommunala bolag, sektorer, polis och region.
- Kommunens krishanteringsråd upphörde 2018/2019 men det finns goda kontaktvägar till en mångfald av aktörer som kan nyttjas vid behov. Länsstyrelsen har förståelse för att det kan vara en utmaning att hitta en mötesform som blir relevant för en bredd av aktörer.
- Ett utvecklingsområde 2022 var att kommunen behöver utveckla en planering för att kunna stå värd för inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå. Kommunen bedömer själva att de har förmåga att lösa händelser utifrån nuvarande arbetssätt. Länsstyrelsen har noterat att kommunen har en grundstruktur och ett fungerande ISF-stöd. Däremot kvarstår att jobba vidare med att dokumentera strukturer för att kunna genomföra en lokal ISF vid höjd beredskap.
- Kommunens centrala krisledningsorganisation har aldrig varit aktiverad, säkerhetsfunktionen har stått för samordning inom kommunen när händelser inträffat. Länsstyrelsen uppfattar att det finns en otydlighet i hur krisledning ska kunna upprätthållas över tid.
- Ett utvecklingsområde i kommunen är utveckling av lokaler för krisledning och samordning av kriskommunikation.

- Ett annat utvecklingsområde 2022 var att beskriva hur kommunen ska kunna svara för en samlad lägesbild. Kommunen har en löpande inhämtning av lägesbild och stor tillgång till information från både interna verksamheter och externa aktörer som även kan nyttjas vid händelser, här ser Länsstyrelsen en positiv utveckling.
- Sedan förra uppföljningen har även en utveckling skett då kommunen etablerat en TiB-organisation, vilket stärker förmågan att vidta initiala åtgärder vid händelser och därigenom ta det geografiska områdesansvaret.

Utbildning och övning

- Länsstyrelsen bedömer att kommunen jobbar på bra inom detta område. Kommunen har utbildat och övat i flera delar av sina verksamheter de senaste åren och det är positivt att det finns ett stort intresse och engagemang för att öva i förvaltningsorganisationen. Politiker bjuds in till övningar för att få en större förståelse för sin roll och kommunledningen har utbildats i exempelvis säkerhetsskydd vilket också är positivt. Utöver ovanstående har kommunen även deltagit i regionala och lokala övningar och övat tillsammans med Försvarmakten.

Rapportering

- Det finns etablerade arbetssätt för informationsdelning för lägesbild inom kommunens egna verksamheter och mot externa aktörer vilket är positivt.
- På grund av personalomsättning finns det begränsningar i antalet personer som kan hantera systemet SIGNE. Det finns behov av att göra ett omtag både utifrån nyanställd personal och kommande krav på att upprätta en egen signalskyddsorganisation utifrån nya föreskrifter från Försvarmakten.

Verksamhet under höjd beredskap

Förberedelser

- Krigsorganisation är ett utvecklingsområde för kommunen. Det finns en plan och arbetet är påbörjat, men i flera sektorer kvarstår arbete med att analysera hur verksam-

heten ska anpassas, bemannas och upprätthållas i höjd beredskap. Det är viktigt att kunna fortsätta driva kommun så länge som möjligt.

Lokal kristidsverksamhet

- Kommunen har gjort framsteg genom satsningar som ökat den grundläggande förmågan inom exempelvis el, vatten, måltidsverksamhet, transport och logistik. Vilket varit möjligt utifrån att kommunen haft en investeringsbudget.
- Kommunen jobbar på bra med att försöka få in beredskapsklausuler i avtal vilket också är kostnadsdrivande. Det finns ett aktivt samarbete mellan säkerhets- och upphandlingsfunktionen vilket är positivt.

4. Dialog utifrån Länsstyrelsens bedömning

Deltagarna från kommunen känner igen sig i stora drag och håller med om vad som är utvecklingsområden och vad som fungerar bra.

Kommunen tillägger att de har en fungerande ISF och det finns en plan för hur det ska gå till när krisorganisationen behöver aktiveras. När en kris inträffar är utgångspunkten att arbetet samordnas i sektorerna där kompetensen finns utifrån ansvarsprincipen. Först när ansvarsprincipen inte kan upprätthållas ska krisorganisationen aktiveras. Det har förts mycket resonemang om när krisledningen ska aktiveras utifrån kommunstyrelsens perspektiv. Att krisledningsnämnden inte aktiverats ses som positivt då nämnderna inte ska tas ifrån sina mandat.

Behov och medskick till Länsstyrelsen

Civilområdet

Kommunen lyfter att det finns ett intresse av att få mer information om hur civilområdena jobbar då det uppfattas som att de inte finns ett enhetligt arbetssätt i de olika civilområdena. Vissa har mycket samverkan med kommunerna och andra inte. Det finns en oro för att det blir för stora skillnader i landet.

Länsstyrelsen samverkar med civilområdeskansliet och förmedlar information vidare till kommunerna men kommunen lyfter att det även kan finnas behov för kommunerna att förmedla information till civilområdet. Kommunen ser ett behov av att arbetssätt förbättras och att civilområdeskanslierna bör lära av varandra. Ett önskemål är att civilområdeskansliet ska komma ut och träffa fler aktörer.

Länsstyrelsen kan bli bättre på att förmedla vad som pågår och menar att olika civilområden har kommit olika långt i sitt arbete, det finns också utmaningar kring storleken på det civilområdet vi tillhör men att arbetet kommer fortsätta att utvecklas.

Övergripande styrning

Kommunen uppfattar det som svårt för dem att orientera sig när det finns så många strukturer och samverkansorgan att förhålla sig till. Det upplevs som att det i Sverige finns en överimplementering och att vi håller på att organisera sönder uppgifter. Få har tänkt på hur kommunerna ska styra men kommuner kan inte vänta. Det finns behov av mer koordinering och struktur. Ett exempel lyfts gällande hanteringen av översvämningarna i Gävle då det var otydligt vem som var staten då flera myndigheter var inblandade. Det fanns olika intressen och olika arbetssätt. Problemen löstes men det gick inte att göra enligt regelboken. Det framförs att det vore positivt om Länsstyrelsen fick ett större samordningsuppdrag vilket kan utvecklas ännu mer.

Övrigt

Säkerhetsenheten lyfter att det finns ett väldigt gott samarbete med Länsstyrelsen och att det fungerar bra i vardagen.

5. Avslut Länsstyrelsen

Länsstyrelsen informerar om att det troligen är sista gången uppföljningen sker utifrån LEH lagstiftningen. Det nya lagförslaget om *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig* (LKRB) förväntas ersätta LEH. Den nya lagen förväntas träda i kraft från den 1 januari 2027.

Sekreterare/protokollförare

Anna-Sofia Bölin

Granskare

Protokollet har lästs igenom och godkänts av biträdande försvarsdirektör Malin Eriksson.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.